

بررسی میزان نقایص لوله عصبی و فاکتورهای موثر در بروز آن در زنان باردار مراجعه کننده به زایشگاه فاطمیه شاهرود

مریم کشاورز^۱، دکتر حسین هراتی پور^۲، دکتر غلامرضا بابائی^۳

^۱ هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی ایران

^۲ استادیار، گروه اطفال، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پزشکی شاهرود

^۳ دانشیار، دانشکده پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

سابقه و هدف: نقایص لوله عصبی پس از نقایص قلبی شایعترین ناهنجاریهای مادرزادی به شمار می‌روند. میزان بروز آنها ۲-۱/۴ در هر ۱۰۰۰ تولد زنده است. این نقایص ناشی از اختلال در بسته شدن لوله عصبی در هفته سوم و چهارم زندگی جنینی است. شناسایی و آموزش پیشگیری از عوامل خطر/اهمیت زیادی داشته و از بسیاری از مشکلات عاطفی مادر و تحمیل هزینه‌ها پیشگیری می‌نماید. **روش بررسی:** در یک مطالعه مورد شاهدهی، از میان کلیه مادران مراجعه‌کننده به زایشگاه فاطمیه شاهرود از اول فروردین ۱۳۷۷ تا پایان شهریور ۱۳۸۱ تعداد ۱۰۰ نفر از مادرانی که نوزاد سالم بدنیا آورده بودند به صورت نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک بعنوان گروه شاهد انتخاب و از نظر بعضی از مشخصات و فاکتورهای موثر در بروز نقایص لوله عصبی با ۵۵ مادری که در مدت ۴/۵ سال اخیر نوزاد و یا جنین با نقص لوله عصبی بدنیا آورده بودند (گروه مورد) مقایسه شدند.

یافته‌ها: بر اساس نسبت خطر تعیین شده، هیچ یک از فاکتورهای مورد بررسی به عنوان فاکتور خطر موثر در بروز نقایص لوله عصبی بدست نیامد، از طرفی بین دو گروه تفاوت آماری معنی‌داری در مصرف مکمل اسید فولیک مشاهده نشد و هر دو گروه مکمل اسید فولیک را از ماه سوم بارداری به بعد مصرف می‌کردند. هیدرامینوس در دوران بارداری به عنوان عارضه ناشی از باز بودن لوله عصبی، در گروه مادران مورد به طور معنی‌داری بیشتر از مادران گروه شاهد بود (۲۰/۹٪ در مقابل ۱٪، $p < 0.001$).

نتیجه‌گیری: در این مطالعه هیچ یک از فاکتورهای مورد بررسی در بروز نقایص لوله عصبی موثر نبودند، لذا انجام مطالعات اپیدمیولوژیک در بررسی بهتر این ارتباط پیشنهاد می‌گردد. بر اساس نتایج مطالعات مختلف مصرف روزانه اسید فولیک در حوالی زمان لقاح از بیشتر از نیمی از موارد بروز نقایص لوله عصبی جلوگیری می‌کند، لذا تجویز اسید فولیک به میزان توصیه شده در کلیه زنانی که در سنین باروری (۴۵-۱۵ سال) هستند و به مراکز بهداشتی درمانی مراجعه می‌کنند، پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: ناهنجاریهای مادرزادی، نقایص لوله عصبی، مکمل اسید فولیک.

مقدمه

سیستم عصبی مرکزی اولین سیستمی است که در دوران جنینی تکامل می‌یابد (۲۰۱). نقایص لوله عصبی (NTD: Neural tube defect) شایعترین نقص سیستم عصبی مرکزی به شمار می‌رود. این نقایص ناشی از اشکال در بسته

شدن لوله عصبی بین هفته سوم و چهارم تکامل جنینی و از علل مرده‌زائی، مرگ و میر نوزادان و معلولیت‌های شدید مادام‌العمر هستند (۳-۵). نقص لوله عصبی پس از نقایص قلبی شایعترین ناهنجاری مادرزادی است که بروز آن ۲-۱/۴ در ۱۰۰۰ تولد زنده است (۵). اگرچه علت دقیق نقایص لوله عصبی مشخص نیست، در زمان لقاح فاکتورهائی مانند دریافت اشعه، دارو، سوء تغذیه، عوامل شیمیائی و ژنتیکی در تکامل سیستم عصبی مرکزی و بروز نقص لوله عصبی موثر می‌باشند (۳). ارزش مالی یا هزینه‌های پزشکی و آموزشی برای افراد با